

فصل چهارم

بخش دوم

روابط متغیرهای مستقل تحقیق با میزان تمایل به اشتغال مجدد

در بخش دوم از فصل چهارم به توصیف دوبعدی متغیرهای تحقیق با متغیر وابسته تمایل یا عدم تمایل به اشتغال مجدد می‌پردازیم. به عبارت دیگر متمایلین به اشتغال، کسانی هستند که در زمان انجام تحقیق شاغل نبوده‌اند لیکن آمادگی و تمایل به اشتغال داشته و در صورت ایجاد هرگونه فرصتی به اشتغال خواهند پرداخت و درمقابل این گروه، بازنشستگانی هستند که به هیچ وجه تمایلی به اشتغال پس از بازنشستگی ندارند. در بخش حاضر وضعیت متغیرهای مختلف تحقیق را در میان این دو گروه مورد بررسی قرار می‌دهیم.

۴-۱ رابطه تمایل به اشتغال و جنسیت

جدول شماره ۱: وضعیت نسبت در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	زن	مرد	جنسیت
				تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۲	۴۶	۶۵/۳	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۵۳/۷	۳۴/۲	خیر
-	۳۹۱	۱۵۵	۲۳۶	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۹۷/۷	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۰		$X^2=۲۶/۶$		df=۴
				V=۰/۲۱

نتایج نشان می‌دهد در میان بازنشستگان مایل به اشتغال مجدد، ۶۵ درصد مرد و ۴۶ درصد زن بوده‌اند و در میان کسانی که تمایلی به اشتغال نداشته‌اند حدود ۵۳ درصد زن و ۴۷ درصد مرد بوده‌اند بنابراین در گروه بازنشستگان زنان نسبت به مردان تمایل کمتری به اشتغال دارند. نتایج نشان می‌دهد در میان ۲۳۶ نفر بازنشسته بیکار مرد، ۶۵ درصد مایل به اشتغال مجدد و ۳۴ درصد هم تمایلی نداشته‌اند. همچنین از میان ۱۵۵ بازنشسته زن بیکار ۴۶ درصد مایل و ۵۴ درصد هم تمایلی به اشتغال مجدد ندارند.

۴-۲ رابطه تمایل به اشتغال و سن

جدول شماره ۲: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب سن

کل فراوانی مطلق	سن					تمایل به اشتغال مجدد
	۶۶-۷۰	۶۱-۶۵	۵۶-۶۰	۵۱-۵۵	۴۵-۵۰	
۲۵۳	۵۰/۹	۶۸/۸	۶۷/۱	۷۸/۱	۶۰/۵	بلی
۱۳۹	۴۹/۴	۳۱/۲	۳۲/۹	۲۱/۹	۳۹/۵	خیر
۳۹۲	۷۱	۷۷	۱۴۰	۷۲	۳۲	کل فراوانی مطلق
-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۱		$X^2=۱۲/۲$		df=۴	V=۰/۱۷	

نتایج رابطه سن بازنشسته و تمایل به اشتغال مجدد حاکی از آن است که حدود ۶۰ درصد افرادی که در سن ۵۰-۴۵ سال هستند تمایل به اشتغال دارند و ۳۹ درصد هم تمایل ندارند، در گروه سنی ۵۵-۵۱ سال، ۷۸ درصد تمایل دارند و ۲۲ درصد هم تمایلی ندارند، در گروه ۶۰-۵۶ سال حدود ۶۷ درصد داشته و ۳۳ درصد هم تمایل ندارند، در گروه ۶۵-۶۱ سال حدود ۶۹ درصد تمایل و حدود ۳۱ درصد هم تمایل ندارند و در نهایت در گروه سنی ۷۰-۶۶ سال حدود ۵۱ درصد تمایل داشته و ۵۰ درصد هم تمایلی ندارند. بنابراین بازنشستگان در گروه سنی ۵۵-۵۱ سال تمایل بیشتری به اشتغال دارند. رابطه همبستگی این دو متغیر معنادار است، به عبارت دیگر سن بازنشستگان در تمایل به اشتغال آنان مؤثر است.

۳-۴ رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت تأهل

جدول شماره ۳: وضعیت تأهل در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

وضعیت تأهل	متأهل	مجرد	مطلقه	همسر فوت شده	تمایل به اشتغال مجدد
بلی	۷۹/۱	۲۸/۱	۵۷/۱	۳۲/۶	
خیر	۲۰/۹	۷۱/۹	۴۲/۹	۶۷/۴	
کل فراوانی مطلق	۳۰۷	۱۷	۱۴	۵۴	
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	
	df=۳		$X^2=۱۴/۶$		Sig=۰/۰۰
					V=۰/۱۹

رابطه وضعیت تأهل و تمایل به اشتغال مجدد کاملاً معنادار است بطوریکه ۸۰ درصد متأهلین بازنشسته تمایل به اشتغال دارند و در گروه بازنشستگانی که تمایلی به اشتغال ندارند. مجردها، مطلقه‌ها و همسر فوت شده‌ها تمایل به اشتغال مجدد ندارند.

۴-۴ رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت تحصیلات

جدول شماره ۴: وضعیت تحصیلات در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

وضعیت تحصیلات	بی سواد	ابتدائی	سیکل	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و بالاتر	تمایل به اشتغال مجدد
بلی	۱۰۰	۵۷/۸	۷۹/۵	۵۷/۱	۵۲/۸	۷۳/۸	۸۵	
خیر	۰	۴۲/۲	۲۰/۵	۴۲/۹	۴۷/۲	۲۶/۲	۱۵	
کل فراوانی مطلق	۶	۶۴	۳۹	۱۲۶	۵۳	۸۴	۲۰	
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	
		df=۴		$X^2=۵/۳$				Sig=۰/۲۳
								V=۰/۸

تمایل به اشتغال مجدد در گروه‌های تحصیلی متفاوت به شکل پرداخته است. بطوریکه اکثریت افرادی که تمایل به اشتغال دارند در دو طرف طیف بی‌سواد و دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر هستند. بطوریکه ۱۰۰ درصد بازنشستگان بی‌سواد مایل به اشتغال هستند و پس از آن ۸۵ درصد بازنشستگان دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر و سپس بازنشستگان دارای تحصیلات سیکل و لیسانس تمایل به اشتغال مجدد دارند.

۴-۵ رابطه تمایل به اشتغال و آشنایی با مهارت خاص

جدول شماره ۵: وضعیت آشنایی با مهارت خاص در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	خیر	بلی	آشنایی با مهارت خاص تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۵۹/۶	۶۸/۷	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۴۰/۴	۳۱/۳	خیر
	۳۹۲	۱۷۸	۲۱۴	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۶	$X^2=۳/۴۵$	df=۱	V=۰/۰۹	

حدود ۶۹ درصد بازنشستگانی که تمایل به اشتغال مجدد داشته‌اند به مهارت یا مهارت‌های خاصی آشنایی داشته‌اند و در مقابل نیز حدود ۶۰ درصد علیرغم تمایل به اشتغال به هیچ نوع مهارتی آشنایی ندارند. همچنین حدود ۴۱ درصد بازنشستگانی به هیچ نوع مهارتی آشنایی نداشته و تمایلی نیز به اشتغال ندارند و حدود ۳۱ درصد هم آشنایی به مهارت داشته‌اند اما تمایلی به اشتغال ندارند. نتایج رابطه همبستگی این دو متغیر معنادار نیست، به عبارت دیگر آشنایی با مهارت خاصی تأثیر چندانی در تمایل به اشتغال نداشته است.

۴-۶ رابطه تمایل به اشتغال و شغل همسر

جدول شماره ۶: وضعیت شغل همسر در بین دو گروه متمایل و مخالفین اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	شاغل	بازنشسته	خانه دار	شغل همسر تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۷۹/۲	۶۳/۲	۶۴/۶	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۲۰/۸	۳۶/۸	۳۵/۴	خیر
	۳۹۲	۴۸	۹۵	۱۷۸	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۸		$X^2=۶/۶۵$		df=۳	V=۰/۱۳

نتایج جدول نشان می‌دهد که ۷۹ درصد همسران بازنشستگی که تمایل به اشتغال مجدد دارند شاغل، ۶۵ درصد خانه‌دار و ۶۳ درصد هم بازنشسته هستند. بنابراین تمایل اشتغال بازنشستگان رابطه‌ای با شغل همسر ندارد. رابطه همبستگی این دو متغیر معنادار نیست، بطوری که شغل همسر بازنشسته در تمایل به اشتغال وی مؤثر نیست.

۴-۷ رابطه تمایل به اشتغال و میزان تحصیلات همسر

جدول شماره ۷: وضعیت تحصیلات همسر در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	فوق لیسانس و بالاتر	لیسانس	فوق دیپلم	دیپلم	سیکل	ابتدائی	بی سواد	میزان تحصیلات همسر تمایل به اشتغال
۶۴/۶	۲۳۴	۶۰	۵۵/۳	۶۶/۷	۶۷/۷	۷۴/۴	۵۷	۷۵	بلی
۳۵/۴	۱۲۸	۴۰	۴۴/۷	۳۳/۳	۳۲/۳	۲۵/۶	۴۲/۵	۲۵	خیر
	۳۹۲	۲۵	۳۸	۱۸	۱۲۷	۴۳	۸۷	۲۴	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۳۰		$X^2=۷/۱۳$		df=۶	$V=۰/۱۴$				

رابطه همبستگی تمایل به اشتغال و میزان تحصیلات همسر معنادار نیست بطوریکه میزان تحصیلات همسر بازنشسته در تمایل به اشتغال بازنشستگان تأثیری ندارد. بطوریکه همسر ۷۵ درصد بازنشستگانی که تمایل به اشتغال مجدد دارند، بی سواد و حدود ۷۴ درصد هم سیکل و

حدود ۶۸ درصد دیپلم و فوق دیپلم بوده‌اند و در میان افرادی که تمایل به اشتغال ندارند حدود ۴۵ درصد همسران دارای تحصیلات لیسانس و ۴۰ درصد هم فوق لیسانس و ۴۳ درصد ابتدائی هستند

۸-۴ رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت مسکن

جدول شماره ۸: وضعیت مسکن در دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	پدري	شخصي	استیجاری	وضعیت مسکن تمایل به اشتغال مجدد
۶۶	۲۴۵	۶۹/۲	۶۲/۵	۷۷/۸	بلی
۳۴	۲۶	۳۰/۸	۳۷/۵	۲۲/۲	خیر
-	۳۷۱	۱۳	۲۷۷	۸۱	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۳		X ^۲ =۶/۶۲		df=۲	V=۰/۱۳

رابطه وضعیت مسکن و تمایل به اشتغال مجدد معنادار است. بطوریکه حدود ۷۸ درصد افراد مایل به اشتغال مجدد در منزل استیجاری زندگی می‌کنند و افرادی که تمایل به اشتغال ندارند حدود ۳۸ درصد منزل شان شخصی است.

۹-۴ رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت جسمی

جدول شماره ۹: وضعیت جسمی در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	بیمار	سالم	وضعیت جسمی تمایل به اشتغال مجدد	
۶۴/۵	۲۵۳	۵۵/۲	۷۰	بلی	
۳۵/۵	۱۳۹	۴۴/۸	۳۰	خیر	
-	۳۹۲	۱۳۴	۲۵۸	کل فراوانی مطلق	
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی	
Sig=۰/۰۰		X ^۲ =۷/۷۲		df=۱	V=۰/۱۴

در میان ۳۹۲ پاسخگو، ۷۰ درصد متمایلین به اشتغال سالم و در میان مخالفین هم ۳۰ درصد سالم بوده‌اند. همچنین در میان ۱۳۴ نفر بیمار، ۵۵ درصد تمایل به اشتغال داشتند و ۴۵ درصد مخالف با اشتغال هستند. رابطه این دو متغیر کاملاً معنادار است. به طوری که وضعیت جسمی سالم در تمایل به اشتغال بازنشستگان مؤثر است.

۱۰-۴ رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت روحی

جدول شماره ۱۰: وضعیت روحی در بین دو گروه متمایل و مخالف اشتغال

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	بیمار	سالم	وضعیت روحی تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۷۳/۳	۶۳/۴	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۲۶/۷	۳۶/۶	خیر
-	۳۹۲	۴۵	۳۴۷	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۱۹		$X^2=۱/۷۱$		df=۱
V=۰/۰۶				

در میان ۳۴۷ بازنشسته ای که از نظر روحی سالم هستند حدود ۶۴ درصد تمایل به اشتغال داشته اند و حدود ۳۷ درصد هم تمایل نداشته اند و از میان ۴۵ نفر بیمار که عمدتاً دچار بیماری افسردگی بوده اند ۷۳ درصد نیز متمایل و حدود ۳۰ درصد هم تمایلی نداشته اند. بنابراین بیماران افسرده برای رهایی از بیماری یکی از راهها را اشتغال می دانند.

۱۱-۴ رابطه تمایل به اشتغال و نگرش فرد نسبت به بازنشستگی

جدول شماره ۱۱: توزیع نسبی تمایل به اشتغال و نگرش فرد نسبت به بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	بد	بینابین	خوب	نگرش فرد نسبت به دوران بازنشستگی تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۷۹/۴	۶۳/۳	۴۴/۳	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۲۰/۶	۳۶/۷	۵۵/۷	خیر
-	۳۹۲	۶۱	۲۲۹	۱۰۲	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۴		$X^2=۲۳$		df=۲	V=۰/۲۳

همانطور که نتایج جدول فوق نشان می‌دهد از میان ۳۹۲ نفر بازنشسته‌ای که بیکار بوده‌اند، ۲۵۳ نفر متمایل به اشتغال و ۱۳۹ نفر هم تمایلی نسبت به این امر نداشته‌اند. از میان ۲۵۳ نفر مایل به اشتغال حدود ۴۴ درصد نگرش خوبی و حدود ۸۰ درصد هم نگرش منفی نسبت به این دوران داشته‌اند. همچنین در میان ۱۳۹ نفر مخالف با اشتغال پس از بازنشستگی حدود ۶۰ درصد احساس خوب و ۳۷ درصد احساس بینابین و حدود ۲۱ درصد هم احساس منفی از این دوران دارند. بنابراین نتایج حاکی از آن است که متمایلین به اشتغال به علت مشکلات موجود در این دوران که منجر به نگرش منفی شده است بیشتر متمایل به اشتغال هستند در نهایت ۱۰۲ نفر از بازنشستگان نگرش خوبی نسبت به دوران بازنشستگی داشته‌اند، ۲۲۹ نفر نگرش بینابین و ۶۱ درصد هم نگرش منفی از این دوران دارند. رابطه همبستگی این دو متغیر نیز کاملاً معنادار است. به طوری که نگرش مثبت فرد نسبت به بازنشستگی در تمایل وی به اشتغال مجدد تأثیر مثبتی دارد. هرچند با توجه به معناداری ۰/۰۴ به نظر می‌رسد نگرش مثبت و منفی تأثیر خیلی زیادی ندارد.

۱۲-۴ رابطه تمایل به اشتغال و نگرش همسر نسبت به دوران بازنشستگی

جدول شماره ۱۲: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب نگرش همسر نسبت به دوران بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	بد	بینابین	خوب	نگرش فرد نسبت به دوران بازنشستگی
					تمایل به اشتغال مجدد
۶۶/۷	۱۸۶	۷۷/۳	۹۰/۹	۵۶/۴	بلی
۳۳/۳	۹۳	۲۲/۷	۹/۱	۴۳/۶	خیر
-	۲۷۹ ^۱	۱۱۹	۱۱	۱۴۹	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۰	X ^۲ =۰/۲۴	df=۲	V=۰/۲۴		

از میان ۲۷۹ نفر بازنشسته پاسخگو که شاغل نیستند، ۱۸۶ نفر تمایل به اشتغال مجدد دارند که در میان آنها حدود ۵۶ درصد نگرش همسران‌شان را نسبت به این دوران خوب و در مقابل حدود ۷۷ درصد هم بد ارزیابی نموده‌اند. همچنین در میان بازنشستگان که تمایل به اشتغال مجدد ندارند حدود ۴۴ درصد همسران، نگرش خوب و حدود ۲۳ درصد هم نگرش منفی نسبت به این دوران داشته‌اند. بنابراین نگرش همسران مایل به اشتغال مجدد، منفی و در مقایسه نگرش همسران

۱ ۲۷۹ نفر شامل کسانی است که متأهل بوده‌اند و همسرشان در قید حیات بوده است.

کسانیکه تمایلی به اشتغال مجدد ندارند، نسبت به دوران بازنشستگی مثبت‌تر است. رابطه بین دومتغیر نگرش همسران و تمایل به اشتغال مجدد بازنشستگان معنادار است. به عبارت دیگر نگرش همسر در تمایل به اشتغال افراد مؤثر است.

۱۳-۴ رابطه تمایل به اشتغال و نگرش فرزندان نسبت به دوران بازنشستگی

جدول شماره ۱۳: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب نگرش فرزندان نسبت به بازنشستگی

نگرش فرزندان تمایل به اشتغال مجدد	خوب	بینابین	بد	کل فراوانی مطلق	کل فراوانی نسبی
بلی	۵۷/۷	۸۴/۶	۷۸/۳	۲۳۲	۷۰/۷
خیر	۴۲/۳	۱۵/۴	۲۱/۷	۹۶	۲۹/۳
کل فراوانی مطلق	۱۸۳	۴۰	۱۰۵	۳۲۸	-
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰۰
Sig=۰/۰۰۱ $X^2=14/8$ df=۲ V=۰/۲۲					

از میان ۲۳۲ بازنشسته تمایل به اشتغال، حدود ۵۸ درصد نگرش فرزندان خود را خوب و حدود ۷۸ درصد هم نگرش آنان را منفی دانسته‌اند و حدود ۸۵ درصد نظر آنان را نسبت به این دوران بینابین دانسته‌اند. و میان ۹۶ نفر بازنشسته مخالف با اشتغال مجدد بازنشستگان، حدود ۴۳ درصد نگرش فرزندان خود را خوب و حدود ۲۲ درصد هم نگرش آنان را بد ارزیابی نموده‌اند. در مجموع بازنشستگان تمایل به اشتغال نگرش فرزندان خود را نسبت به این دوران بینابین و به سوی بد و بازنشستگان مخالف با اشتغال مجدد، نگرش فرزندان خود را مثبت ارزیابی کرده‌اند. نتایج آزمون نیز نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین نگرش فرزندان و تمایل به اشتغال وجود دارد. به طوری که نگرش فرزندان نسبت به دوران بازنشستگی در تمایل اشتغال پدر مؤثر است.

۱۴-۴ رابطه تمایل به اشتغال و رفتار خانواده بازنشسته

جدول شماره ۱۴: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب رفتار خانواده بازنشسته

نگرش فرد نسبت به دوران بازنشستگی تمایل به اشتغال مجدد	بهرتر شده	فرقی نکرده	بدتر شده	کل فراوانی مطلق	کل فراوانی نسبی
بلی	۵۷/۳	۶۱/۷	۷۹/۷	۲۴۸	۶۴/۶
خیر	۴۲/۷	۳۸/۳	۲۰/۳	۱۳۶	۳۵/۴
کل فراوانی مطلق	۷۵	۲۳۰	۷۹	۳۸۴	-
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰۰
Sig=۰/۰۰۳ $X^2=۰/۱۶$ df=۲ V=۰/۱۶					

همانطور که نتایج جدول فوق نشان می‌دهد حدود ۸۰ درصد بازنشستگانی که تمایل به اشتغال مجدد دارند معتقد هستند که رفتار خانواده پس از بازنشستگی با آنها بدتر شده، ۶۲ درصد معتقدند که رفتارشان تغییری نکرده و حدود ۵۷ درصد هم معتقدند که بهتر شده است. درمقابل کسانی که تمایل به اشتغال مجدد ندارند، حدود ۴۳ درصد اظهار نموده‌اند که رفتار خانواده با آنها پس از بازنشستگی بهتر شده، ۳۸ درصد رفتارشان تغییری نکرده و حدود ۲۰ درصد هم رفتار آنها را بدتر دانسته‌اند. بنابراین بدتر شدن رفتار خانواده در تمایل به اشتغال مجدد بازنشستگان مؤثر بوده است و درمقابل نیز بهتر شدن رفتار به‌عنوان یکی از عوامل، منجر به عدم تمایل بازنشستگان به اشتغال مجدد شده است. نتایج رابطه همبستگی این دو متغیر نیز رابطه معناداری را نشان می‌دهد. به طوری که رفتار نامناسب خانواده در تمایل به اشتغال افراد مؤثر است.

۴-۱۵ رابطه تمایل به اشتغال و همراهان زندگی

جدول شماره ۱۵: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب همراهان زندگی

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	تنها	باهمسر و فرزندان	با فرزندان	باهمسر	همراهان زندگی تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۴۵	۵۰	۷۰/۵	۴۴/۱	۶۲/۳	بلی
۳۵/۵	۱۳۵	۵۰	۲۹/۵	۵۵/۹	۳۷/۷	خیر
-	۳۸۰	۴۰	۲۳۷	۳۴	۶۹	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۰	$X^2=۱۳/۶$		df=۳		V=۰/۱۹	

رابطه همبستگی این دو متغیر کاملاً معنادار است بطوریکه همراهان زندگی و اینکه فرد با چه کسی زندگی می‌کند در تمایل یا عدم تمایل به اشتغال مجدد بازنشستگان تأثیر دارد. بطوریکه اکثریت بازنشستگانی که تمایل به اشتغال دارد با همسر و فرزندان زندگی می‌کنند بنابراین به نظر می‌رسد جمعیت همراه زندگی بازنشسته در تمایل به اشتغال آنان تأثیر دارد و کسانی که تمایل به اشتغال مجدد نداشته‌اند نیز اکثریت با فرزندان خود زندگی می‌کنند.

۴-۱۶ رابطه تمایل به اشتغال و میزان کمک اقتصادی فرزندان

جدول شماره ۱۶: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب میزان کمک اقتصادی فرزندان

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	کم	متوسط	زیاد	میزان کمک فرزندان تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۶	۲۳۹	۶۳/۷	۵۸/۷	۶۶/۷	بلی
۳۵/۴	۱۳۱	۳۶/۳	۴۱/۳	۳۳/۳	خیر
-	۳۷۰	۳۵۰	۱۴	۶	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۲۳		$X^2=2/86$		df=2	V=۰/۰۸

در میان ۲۳۹ نفر بازنشسته متمایل به اشتغال حدود ۷۰ درصد عنوان نموده‌اند که فرزندان به آنها کمک اقتصادی می‌کنند و در مقابل نیز ۶۴ درصد ابراز نموده‌اند که هیچ کمک اقتصادی را از جانب فرزندان خود دریافت نمی‌کند همچنین در میان گروه مخالفین حدود ۳۳ درصد اظهار نموده‌اند که فرزندان زیاد و حدود ۳۶ درصد هم کمک آنها را کم می‌دانند بطور کلی ۳۵۰ نفر کمک فرزندان خود را کم اظهار نموده‌اند رابطه این دو متغیر نیز معنادار نیست. به عبارت دیگر کمک اقتصادی فرزندان در تمایل یا عدم تمایل تأثیر ندارد.

۴-۱۷ رابطه تمایل به اشتغال و میزان ارتباط با دوستان و آشنایان

جدول شماره ۱۷: توزیع نسبی اشتغال برحسب میزان ارتباط با دوستان و آشنایان

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	کم	متوسط	زیاد	میزان ارتباط با دوستان و آشنایان تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۷۳/۹	۶۰/۲	۵۷/۵	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۲۶/۱	۳۹/۸	۴۲/۵	خیر
۱۰۰	۳۹۲	۱۵۳	۹۳	۱۴۶	کل فراوانی مطلق
		۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۰		$X^2=9/6$		df=2	V=۰/۱۵

رابطه همبستگی میزان ارتباط با دوستان و آشنایان و تمایل به اشتغال مجدد نیز تا حدودی معنادار است بطوریکه ۵۷ درصد افرادی که تمایل به اشتغال دارند با دوستان و آشنایان خود ارتباط زیاد، ۶۰ درصد ارتباط متوسط و ۷۴ درصد ارتباط کمی دارند که عمدتاً علت این ارتباط کم را مشکلات اقتصادی مطرح کرده‌اند. همچنین حدود ۴۳ درصد کسانی که تمایل به اشتغال ندارند نیز با دوستان و

آشنایان خود ارتباط زیاد و حدود ۴۰ درصد متوسط و ۲۶ درصد هم ارتباط کمی دارند. بنابراین هرچه از میزان ارتباط از زیاد به کم می‌رویم، تمایل به اشتغال بیشتر می‌شود و بالعکس.

۴-۱۸ رابطه تمایل به اشتغال و نگرش به اشتغال در دوران بازنشستگی

جدول شماره ۱۸: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب نگرش به اشتغال در دوران بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	فراوانی کل	اشتغال بازنشستگان تا زمانیکه علاقه دارند	استراحت بازنشسته (عدم اشتغال)	تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۹	۲۵۰	۷۴/۶	۵۴/۸	بلی
۳۵/۱	۱۳۵	۲۵/۴	۴۵/۲	خیر
-	۳۸۵	۱۹۷	۱۸۸	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۰ $X^2=۱۶/۶$ df=۱ V=۱۵/۷				

رابطه این دو متغیر با هم کاملاً معنادار است. با وجود اینکه ۵۵ درصد معتقدند که این دوران زمان استراحت است، اما همچنان علاقمند به اشتغال هستند که البته به نظر می‌رسد بالاجبار و به علت مشکلات متعدد تمایل به اشتغال دارند و در مقابل نیز حدود ۷۵ درصد معتقد به اشتغال بازنشسته تا زمانیکه علاقمند است، هستند و نتایج نشان می‌دهد که تمایل بیشتری نیز دارند، همچنین حدود ۴۵ درصد کسانی که معتقد به استراحت بازنشسته هستند، تمایلی به اشتغال ندارند و حدود ۲۵ درصد هم علیرغم عدم تمایل خودشان به اشتغال^۱ به دلایل مختلف شرایط اقتصادی و اجتماعی موجود معتقد به اشتغال بازنشستگان هستند.

۴-۱۹ رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت اقتصادی

جدول شماره ۱۹: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب وضعیت اقتصادی

کل فراوانی نسبی	فراوانی کل	پایین	متوسط	بالا	وضعیت اقتصادی تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۶۸/۴	۶۵/۵	۴۶/۸	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۳۱/۶	۳۴/۵	۵۳/۲	خیر
-	۳۹۲	۱۷۷	۱۶۸	۴۷	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۲ $X^2=۷/۶۵$ df=۲ V=۰/۱۴					

۱ کسانی هستند که به علت کهولت سن، بیماری و یا مشکلات دیگر، تمایل نداشته اند.

رابطه وضعیت اقتصادی و تمایل به اشتغال مجدد معنادار است. بطوریکه حدود ۴۷ درصد بازنشستگان مایل به اشتغال وضعیت اقتصادی خود را بالا، ۶۵ درصد متوسط و حدود ۶۹ درصد هم پایین ارزیابی نموده‌اند. همچنین ۵۳ درصد کسانی که مایل به اشتغال نیستند نیز وضعیت اقتصادی خود را بالا، ۳۴ درصد متوسط و ۳۲ درصد هم پایین دانسته‌اند. بنابراین در میان پاسخگویان بیشتر کسانی تمایل به اشتغال دارند که وضعیت اقتصادی خود را پایین می‌دانند و در مقابل کسانی که وضعیت اقتصادی بالایی دارند تمایلی به اشتغال ندارند. بنابراین وضعیت اقتصادی در تمایل به اشتغال مجدد مؤثر است.

۴-۲۰ رابطه تمایل به اشتغال و میزان کفایت حقوق بازنشستگی

جدول شماره ۲۰: توزیع نسبی تمایل به اشتغال بر حسب کفایت حقوق بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	خیر	بلی	کفایت حقوق بازنشستگی تمایل به اشتغال مجدد
۶۴/۵	۲۵۳	۶۶	۴۳/۵	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۳۴	۵۶/۵	خیر
-	۳۹۱	۳۶۸	۲۳	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۲	$X^2=۴/۸۲$	df=۱	V=۰/۱۱	

بطور کلی رابطه این دو متغیر معنادار است. بطوری که عدم کفایت حقوق بازنشستگی در تمایل فرد به اشتغال مؤثر است. نتایج حاکی از آن است که حدود ۶۶ درصد بازنشستگان که حقوق خود را مکفی نمی‌دانند، تمایل به اشتغال دارند و حدود ۴۳ درصد هم با اینکه حقوق خود را مکفی دانسته اما تمایل به اشتغال دارند. در مقابل در گروه بازنشستگانی که تمایل به اشتغال ندارند حدود ۵۷ درصد درآمد خود را مکفی می‌دانند و ۳۴ درصد هم مکفی ندانسته اما تمایل به اشتغال نیز ندارند.

۲۱-۴ رابطه تمایل به اشتغال و حقوق بازنشستگی

جدول شماره ۲۱: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب حقوق بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	فراوانی کل	حقوق بازنشستگی			تمایل به اشتغال مجدد
		۳۰۱-۴۰۰	۲۰۱-۳۰۰	۱۲۱-۲۰۰	
۶۴/۵	۲۵۳	۵۸	۶۹/۳	۷۰/۹	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۴۲	۳۰/۷	۲۹/۱	خیر
۱۰۰	۳۹۲	۶۱	۲۲۵	۱۰۲	کل فراوانی مطلق
		۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=.۰/۰۱	$X^2=۱۲/۱$		df=۲	$V=۰/۱۷$	

نتایج رابطه تمایل به اشتغال و حقوق بازنشستگی نشان می‌دهد که افرادی که حقوق بازنشستگی شان بین ۱۲۰ تا ۲۰۰ هزار تومان است، ۷۱ درصدشان تمایل و ۲۹ درصدشان هم تمایل نیستند. گروهی که حقوق شان بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان است حدود ۶۹ درصدشان تمایل و در مقابل ۳۱ درصد از آنها تمایلی ندارند. همچنین کسانی که درآمدشان از ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان است حدود ۵۸ درصدشان تمایل و ۴۲ درصدشان هم تمایلی ندارند و نهایت اینکه تنها ۴ نفر از بازنشستگان مورد مطالعه حقوق شان بالای ۴۰۰ هزار تومان است که آنها نیز همگی تمایل به اشتغال دارند. رابطه این دو متغیر معنادار است، به طوری که حقوق بازنشستگی در تمایل فرد به اشتغال مجدد مؤثر است. چرا که تمایل به اشتغال در بین افرادی که حقوق بازنشستگی شان کم است و بین ۱۲۰ تا ۲۰۰ هزار تومان است بیش از سایرین است هرچند در بین سایر گروه‌های درآمدی نیز تمایل به اشتغال مجدد وجود دارد.

۲۲-۴ رابطه تمایل به اشتغال و میانگین حقوق بازنشستگی

جدول شماره ۲۲: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب میانگین حقوق بازنشستگی

میانگین حقوق بازنشستگی	تمایل به اشتغال مجدد	
	بلی	خیر
۱۶۶		
۱۵۶		

بطور کلی میانگین حقوق بازنشستگی در میان افراد مایل به اشتغال ۱۶۶ هزار تومان و افرادی که مایل به اشتغال نیستند میانگین حقوق بازنشستگی ۱۵۶ هزار تومان است.

۲۳-۴ رابطه تمایل به اشتغال و سابقه خدمت

جدول شماره ۲۳: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب سابقه خدمت

سابقه خدمت	۱۵-۲۰	۲۱-۲۵	۲۶-۳۰	۳۱-۳۵
تمایل به اشتغال مجدد				
بلی	۶۰	۶۶/۱	۷۴/۷	۷۰
خیر	۴۰	۳۳/۹	۲۵/۳	۳۰
کل فراوانی مطلق	۴۰	۵۹	۱۹۸	۸۰
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	$V=۴/۲۸$	$df=۴$	$X^2=۴/۵$	$Sig=۰/۰۳$

رابطه تمایل به اشتغال و سابقه خدمت نیز گویای این مطلب است که ۶۰ درصد افرادی که بین ۱۵ تا ۲۰ سال سابقه داشته‌اند متمایل به اشتغال و ۴۰ درصد هم تمایلی نداشته‌اند در بین سابقه خدمت ۲۱ تا ۲۵ سال حدود ۶۶ درصد متمایل و حدود ۳۴ درصد هم متمایل نبوده‌اند، بازنشستگی که سابقه خدمت شان ۲۶ تا ۳۰ سال بوده است حدود ۷۵ درصدشان متمایل و ۲۵ درصد هم مخالف اشتغال مجدد هستند در نهایت افرادی که مدت سابقه خدمت‌شان بین ۳۱ تا ۳۵ سال بوده است ۷۰ درصد متمایل و ۳۰ درصد هم مخالف هستند. رابطه همبستگی این دو متغیر معنادار است، به طوری که سابقه خدمت در تمایل به اشتغال مجدد مؤثر است و بازنشستگی که بین ۲۶ تا ۳۰ سال سابقه بازنشسته شده‌اند بیشتر تمایل به اشتغال مجدد دارند.

۲۴-۴ رابطه تمایل به اشتغال و علت بازنشستگی

جدول شماره ۲۴: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب علت بازنشستگی

علت بازنشستگی	اجباری	اختیاری	فراوانی کل	کل فراوانی نسبی
تمایل به اشتغال مجدد				
بلی	۷۰/۶	۵۵/۲	۲۵۳	۶۴/۵
خیر	۲۹/۴	۴۴/۸	۱۳۹	۳۵/۵
کل فراوانی مطلق	۲۳۸	۱۵۴	۳۹۲	-
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰۰
	$df=۲$	$X^2=۱۲/۱$	$Sig=۰/۰۱$	$V=۰/۱۷$

نتایج رابطه این دو متغیر نیز نشان می‌دهد که در میان ۲۳۸ نفر بازنشسته‌ای که تحت شرایط اجباری بازنشسته شده‌اند حدود ۷۱ درصد متمایل به اشتغال و ۲۹ درصد هم تمایلی به اشتغال نداشته‌اند و در مقابل ۵۵ درصد افرادی که اختیاری بازنشسته شده‌اند متمایل و حدود ۴۵ درصد تمایلی به اشتغال مجدد ندارند. بنابراین رابطه این دو متغیر معنادار است، به طوری که علت بازنشستگی در تمایل فرد به اشتغال مجدد مؤثر است چرا که تمایل به اشتغال در بین افرادی که اجباراً بازنشسته شده‌اند کمی بیش از بازنشستگانی است که به اختیار خود بازنشسته شده‌اند.

۲۵-۴ رابطه تمایل به اشتغال و سن بازنشستگی

جدول شماره ۲۵: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب سن بازنشستگی

سن بازنشستگی				تمایل به اشتغال مجدد
۶۱-۷۰	۵۱-۶۰	۴۱-۵۰	۲۸-۴۰	
۵۸/۶	۷۰/۷	۶۰/۶	۵۴	بلی
۴۱/۴	۲۹/۳	۳۹/۴	۴۵	خیر
۲۹	۱۹۸	۱۳۷	۲۲	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۱		X ^۲ =۱۵/۵		df=۴
				V=۰/۱۲

نتایج جدول حاضر رابطه تمایل به اشتغال و سن بازنشستگی را نشان می‌دهد بطوریکه ۵۴ درصد افرادی که بین ۲۸-۴۰ سالگی بازنشسته شده‌اند، متمایل به اشتغال هستند و ۴۵ درصد هم تمایلی ندارند. بین گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال نیز حدود ۶۱ درصد متمایل هستند و ۳۹/۴ درصد هم تمایلی ندارند و در میان کسانی که بین ۵۱ تا ۶۰ سالگی بازنشسته شده‌اند، حدود ۷۱ درصد متمایل هستند و ۲۹ درصد هم تمایلی ندارند و در میان گروه سنی ۶۱ تا ۷۰ سال هم حدود ۵۹ درصد متمایل به اشتغال و ۴۱ درصد هم تمایل نداشته‌اند. نتایج رابطه این دو متغیر معنادار است، به طوری که سن فرد در زمان بازنشستگی در تمایل وی تأثیر دارد و افرادی که در فاصله سنی ۵۱ تا ۶۰ سالگی بازنشسته شده‌اند در وهله اول و سپس بازنشستگانی که در فاصله سنی ۴۱ تا ۵۰ بازنشسته شده‌اند بیش از سایرین تمایل نشان داده‌اند.

۴-۲۶ ارتباط تمایل به اشتغال و سال بازنشستگی

جدول شماره ۲۶: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب سال بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	سال بازنشستگی						تمایل به اشتغال مجدد
		۷۸-۸۴	۷۲-۷۷	۶۸-۷۱	۶۲-۶۷	۵۸-۶۱	۵۲-۵۷	
۶۴/۵	۲۵۳	۷۷/۸	۶۶/۲	۶۶/۷	۶۰	۴۱/۵	۲۰	بلی
۳۵/۵	۱۳۹	۲۲/۲	۳۳/۸	۳۳/۳	۴۰	۵۸/۵	۸۰	خیر
-	۳۹۲	۱۷۱	۷۷	۳۶	۳۰	۵۳	۲۵	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۰		$X^2=۴۷/۴$		df=۵		V=۰/۳۴		

نتایج تمایل به اشتغال در گروه‌های سنی ۵۲ تا ۵۷ سال نشان می‌دهد، ۲۰ درصد تمایل به اشتغال و ۸۰ درصد هم تمایل به اشتغال نداشته‌اند. در گروه سنی ۵۸ تا ۶۱ ساله، ۴۱ درصد تمایل و ۵۸ درصد نیز متمایل نبوده‌اند. همچنین در گروه سنی ۶۲ تا ۶۷ ساله، ۶۰ درصد متمایل و ۴۰ درصد نامتمایل، در گروه ۷۲ تا ۷۷ ساله، ۶۶ درصد متمایل و ۳۴ درصد نامتمایل و در گروه ۷۸ تا ۸۴ ساله، ۷۸ درصد متمایل و ۲۲ درصد نامتمایل هستند. نتایج رابطه نیز نشان می‌دهد که رابطه این دو متغیر با هم کاملاً معنادار است بطوریکه درمیان بازنشستگان سالهای اخیر، تمایل به اشتغال افزایش می‌یابد.

۴-۲۷ رابطه تمایل به اشتغال و تعداد افراد تحت تکفل

جدول شماره ۲۷: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب افراد تحت تکفل

فراوانی کل	۳ نفر و بیشتر	۲ نفر	۱ نفر	۰	افراد تحت تکفل	
					تمایل به اشتغال مجدد	
۲۵۰	۸۴/۲	۵۸/۳	۵۵/۶	۱۵/۸	بلی	
۱۳۴	۱۵/۸	۴۱/۷	۴۴/۴	۸۴/۲	خیر	
۳۸۴	۱۷۰	۷۳	۶۳	۵۷	کل فراوانی مطلق	
-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی	
Sig=۰/۰۱		$X^2=۱۸/۱$		df=۴		V=۱۹/۶

همانگونه که نتایج رابطه تمایل به اشتغال و تعداد افراد تحت تکفل نشان می‌دهد، در میان ۵۷ نفر بازنشسته‌ای که هیچ کسی را تحت تکفل نداشته‌اند، حدود ۱۶ درصد متمایل به اشتغال و حدود ۸۴ درصد هم تمایلی ندارند، در میان کسانی که ۱ نفر تحت تکفل دارند حدود ۵۵ درصد متمایل و حدود ۴۴ درصد تمایلی نداشته‌اند و بازنشستگانی که ۲ نفر را تحت تکفل خود داشتند حدود ۵۸ درصد متمایل و حدود ۴۲ درصد هم متمایل نبوده‌اند و در نهایت اینکه مسأله تمایل به اشتغال در میان بازنشستگانی که ۳ نفر و بیشتر را تحت تکفل خود داشتند به این صورت بوده است که حدود ۸۴ درصدشان متمایل و حدود ۱۶ درصد هم تمایلی نداشته‌اند. رابطه این دو متغیر معنادار است، به طوری که بازنشستگانی که تعداد افراد بیشتری را تحت تکفل دارند تمایل به اشتغالشان بیشتر است.

۲۸-۴ رابطه وضعیت جسمی و سن بازنشسته در زمان بازنشستگی

جدول شماره ۲۸: توزیع نسبی تمایل به اشتغال برحسب سن بازنشسته در زمان بازنشستگی

کل فراوانی نسبی	کل فراوانی مطلق	سال بازنشسته					وضعیت جسمی
		۶۶-۷۰	۶۱-۶۵	۵۶-۶۰	۵۱-۵۵	۴۵-۵۰	
۷۱/۵	۴۹۶	۶۳/۸	۷۱/۲	۷۴	۷۵/۸	۶۷/۳	سالم
۲۸/۵	۱۹۸	۳۶/۲	۲۸/۸	۲۶	۲۴/۲	۳۲/۷	بیمار
-	۶۹۴	۱۲۷	۱۳۲	۲۵۴	۱۳۲	۴۹	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۴		X ^۲ =۶/۰۹۴			df=۴	V=۰/۹۴	

بررسی وضعیت جسمی و سن بازنشسته حاکی از آن است بازنشستگانی که در سن ۴۵ تا ۵۰ سال قرار دارند، ۶۷ درصد سالم و ۳۳ درصد هم بیمار هستند. در گروه سنی ۵۱ تا ۵۵ سال، ۷۶ درصد سالم و ۲۴ درصد بیمار هستند. در گروه ۵۶ تا ۶۰ سال نیز ۷۴ درصد سالم و ۲۶ درصد بیمار هستند. بازنشستگان ۶۱ تا ۶۵ ساله ۷۱ درصدشان سالم و ۲۹ درصد بیمار هستند و نهایتاً در گروه سنی ۶۶ تا ۷۰ سال، ۶۴ درصد سالم و ۳۶ درصد بیمار هستند. نتایج رابطه وضعیت جسمی و سن بازنشسته نیز معنادار است به عبارت دیگر تغییرات وضعیت جسمی (بیمار- سالم) با سن بازنشسته مرتبط است بطوریکه با افزایش سن، تعداد افراد سالم کمتر است.

۲۹-۴ رابطه وضعیت جسمی و سابقه خدمت

جدول شماره ۲۹: توزیع نسبی جمعیت برحسب وضعیت جسمی و سابقه خدمت

سابقه خدمت	۱۵-۲۰	۲۱-۲۵	۲۶-۳۰	۳۱-۳۵
وضعیت جسمی				
بلی	۷۰	۶۹/۳	۷۲/۳	۷۴/۴
خیر	۳۰	۳۰/۷	۲۷/۷	۲۵/۶
کل فراوانی مطلق	۶۰	۱۰۱	۳۵۰	۱۵۶
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	$V=۰/۱۶$	$df=۲$	$X^2=۱۸/۴$	$Sig=۰/۰۱$

نتایج رابطه وضعیت جسمی و سابقه خدمت بیان می‌دارد که ۷۰ درصد کسانی که با ۱۵ تا ۲۰ سال سابقه بازنشسته شده‌اند، سالم و ۳۰ درصد دارای بیماری جسمی هستند. کسانی که با سابقه خدمت ۲۰ تا ۲۵ سال بازنشسته شده‌اند نیز حدود ۷۰ درصد سالم و ۳۱ درصد بیمار هستند وضعیت جسمی ۷۲ درصد کسانی که با ۲۶ تا ۳۰ سال بازنشسته شده‌اند سالم و حدود ۲۸ درصد بیمار است و افراد با سابقه خدمت ۳۱ تا ۳۵ سال نیز ۷۵ درصد سالم و ۲۶ درصد بیمار هستند. نتایج نشان می‌دهد که اکثریت افراد با سابقه ۲۶ تا ۳۰ سال بازنشسته شده‌اند. بنابراین وضعیت جسمی در مدت خدمت مؤثر است.

۳۰-۴ رابطه وضعیت روحی و سابقه خدمت

جدول شماره ۳۰: توزیع نسبی جمعیت برحسب وضعیت روحی و سابقه خدمت

سابقه خدمت	۱۵-۲۰	۲۱-۲۵	۲۶-۳۰	۳۱-۳۵
وضعیت روحی				
بلی	۹۰	۹۱/۱	۹۰	۹۴/۹
خیر	۱۰	۸/۹	۱۰	۵/۱
کل فراوانی مطلق	۶۰	۱۰۱	۳۴۹	۱۵۹
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
	$V=۰/۱۶$	$df=۲$	$X^2=۱۴/۴$	$Sig=۰/۰۱$

بررسی وضعیت روحی و سابقه خدمت نیز حاکی از آن است که وضعیت روحی اکثر گروه‌های سابقه خدمت سالم است.

۳۱-۴ رابطه وضعیت جسمی و سن بازنشستگی

جدول شماره ۳۱: توزیع نسبی جمعیت برحسب وضعیت جسمی و سن بازنشستگی

سن بازنشستگی			وضعیت جسمی
۵۱-۶۰	۴۱-۵۰	۲۸-۴۰	
۷۵/۴	۷۱/۲	۵۷/۷	سالم
۲۴/۶	۲۸/۸	۴۲/۳	بیمار
۳۵۷	۲۵۷	۲۶	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۲			$X^2=۱۶/۲$ df=۲ V=۰/۱۴

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که افرادی که بین ۲۸ تا ۴۰ سالگی بازنشسته شده‌اند، حدود ۵۸ درصد سالم و ۴۲ درصد بیمار بوده‌اند. وضعیت جسمی بازنشستگانی که در فاصله سنی ۴۱ تا ۵۰ سال بازنشسته شده‌اند ۷۱ درصد سالم و ۲۹ درصد بیمار است. افراد بین ۵۱ تا ۶۰ سال نیز ۷۵ درصدشان در حال حاضر سالم و ۲۵ درصد بیمار هستند. بنابراین وضعیت جسمی با سن بازنشستگی ارتباط مؤثری دارد.

۳۱-۴ رابطه وضعیت روحی و سن بازنشستگی

جدول شماره ۳۱: توزیع نسبی جمعیت برحسب وضعیت روحی و سن بازنشستگی

سن بازنشستگی			وضعیت روحی
۵۱-۶۰	۴۱-۵۰	۲۸-۴۰	
۹۱	۹۱	۸۴/۶	سالم
۹	۹	۱۵/۴	بیمار
۳۵۷	۲۵۶	۲۹	کل فراوانی مطلق
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	کل فراوانی نسبی
Sig=۰/۰۲			$X^2=۱۶/۲$ df=۲ V=۰/۱۴

همانطور که ملاحظه می‌کنید حدود ۸۵ درصد افرادی که در فاصله سنی ۲۸ تا ۴۰ سال بازنشسته شده‌اند سالم و حدود ۱۵ درصد بیمار هستند. افرادی که در فاصله سنی ۴۱ تا ۵۰ سالگی بازنشسته شده‌اند ۹۱ درصد سالم و ۹ درصد بیمار بوده‌اند. همچنین نتایج گروه سنی ۵۱ تا ۶۰ سال کاملاً مشابه گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال است.

۳۲-۴ رابطه تمایل به اشتغال و هزینه زندگی

توزیع نسبی جمعیت برحسب تمایل به اشتغال و هزینه زندگی

هزینه زندگی تمایل به اشتغال مجدد	۵۰-۱۵۰	۱۵۱-۲۵۰	۲۵۱-۳۵۰	۳۵۱-۴۵۰	۴۵۱-۵۵۰	۵۵۱-۶۵۰	۶۵۱ به بالا
بلی	۶۴/۷	۶۰/۹	۷۵/۹	۱۰۰	۷۱/۲	۷۲/۷	۴۵/۸
خیر	۳۵/۳	۳۹/۱	۲۴/۱	۰	۲۸/۸	۲۷/۳	۵۴/۲
کل فراوانی مطلق	۱۰۲	۲۰۷	۵۴	۴	۵۲	۲۲	۲۴
کل فراوانی نسبی	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
Sig=۰/۰۰ $X^2=۴۲/۳$ df=۶ $V=۰/۴۳$							

رابطه تمایل به اشتغال و هزینه زندگی نشان می‌دهد حدود ۶۵ درصد بازنشستگان بیکاری که هزینه زندگی شان ۵۰ تا ۱۵۰ هزار تومان است، تمایل به اشتغال و در مقابل ۳۵ درصدشان مخالف هستند. در گروه ۱۵۰ تا ۲۵۰ هزار تومان حدود ۶۱ درصد تمایل به ۳۹ درصد مخالف، در گروه ۲۵۰ تا ۳۵۰ هزار تومان ۷۶ درصد تمایل و ۲۴ درصد مخالف و در گروه هزینه‌های ۳۵۰ تا ۴۵۰ هزار تومان، ۱۰۰ درصد تمایل به اشتغال هستند. همچنین افرادی که درآمدشان ۴۵۰ تا ۵۵۰ هزار تومان است ۷۱ درصدشان تمایل و ۲۹ درصدشان مخالف، ۵۵۰ تا ۶۵۰ هزار تومان ۷۲ درصد تمایل و ۲۷ درصد مخالف هستند و نهایتاً افرادی که هزینه زندگی شان بالاتر از ۶۵۰ هزار تومان است ۴۶ درصدشان تمایل و ۵۴ درصدشان تمایل نیستند. نتایج رابطه همبستگی این دو متغیر کاملاً معنادار است به طوری که میزان هزینه‌های زندگی در تمایل به اشتغال فرد مؤثر است.

۳۳-۴ نتایج رگرسیون

تحلیل رگرسیون یکی از روشهای پر کاربرد در مطالعات اجتماعی و اقتصادی است و این امکان را فراهم می‌کند تا تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیرهای مستقل پیش‌بینی و سهم هر یک از متغیرهای مستقل در تبیین متغیر وابسته تعیین شود. همانطور که نتایج تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد تعداد افراد مورد بررسی ۳۹۲ نفر بازنشسته بیکار بوده است بطوریکه ۲۵۳ نفر از آنان تمایل به اشتغال و ۱۳۹ نفر هم تمایلی به اشتغال نداشته‌اند. هدف از تحلیل رگرسیون تعیین مهمترین عوامل مؤثر بر تمایل به اشتغال مجدد بازنشستگان است.

جهت تشخیص این متغیرها تمامی متغیرهای مورد بررسی در تحقیق وارد معادله شده‌اند و نتایج حاکی از آن است که از میان متغیرهای مستقل مورد مطالعه، درگام اول متغیر پایگاه اقتصادی و اجتماعی فرد بیشترین سهم را در اشتغال مجدد داشته است.

درگام دوم سن بازنشسته نیز بطور کاملاً معناداری مؤثر است بطوریکه بازنشستگان جوانتر بیشتر متمایل به اشتغال مجدد هستند. درگام بعدی سال بازنشستگی در تمایل به اشتغال افراد مؤثر است و تمایل در میان بازنشستگان سالهای پس از ۱۳۷۸ دیده می‌شود. در گام بعدی سابقه خدمت عامل مؤثری است. به طوریکه بازنشستگان که با سنوات خدمت ۲۸ تا ۳۰ سال بازنشسته شده‌اند بیش از سایر گروهها تمایل به اشتغال مجدد دارند. همچنین جنسیت و تأهل در گامهای بعدی مؤثر است. نگرش همسر و خانواده نیز عامل مهمی در اشتغال افراد نمونه بوده است که خود گویای این است که پذیرش از سوی خانواده برای بازنشسته مهم است.

ضریب بتا (β)، ۰/۶۴ است. به عبارت دیگر متغیرهای مورد نظر در تحقیق توانسته‌اند به میزان ۰/۶۴ تمایل به اشتغال را تأمین نمایند و ۰/۳۶ باقیمانده مربوط به عواملی است که در تحقیق حاضر مورد بررسی قرار نگرفته‌اند.

جدول شماره ۳۳: نتایج رگرسیون لجستیک

		Chi-square	df	sig
Step ۱	پایگاه اقتصادی و اجتماعی	۵۵/۳	۱	۰/۰۰
Step ۲	سن بازنشسته	۴۲/۱	۱	۰/۰۰
Step ۳	سال بازنشستگی	۳۴/۹	۱	۰/۰۰
Step ۴	سابقه خدمت	۲۹/۷	۱	۰/۰۰
Step ۵	جنسیت و وضعیت تأهل	۱۱/۴	۱	۰/۰۰
Step ۶	نگرش همسر و خانواده	۸/۸	۱	۰/۰۰

فصل پنجم

نتایج و پیشنهادات

نتایج تحقیق

- از میان ۶۹۴ نفر بازنشسته، ۶۸ درصد مرد و ۳۲ درصد زن بوده‌اند.
- ۸۳ درصد افراد مورد مطالعه متأهل، ۴ درصد مجرد و سایرین مطلقه یا همسر فوت شده بوده‌اند.
- از نظر سنی قریب به ۳۷ درصد پاسخگویان مورد مطالعه در دامنه سنی ۵۶ تا ۶۰ سال واقع شده‌اند. ۱۹ درصد در فاصله سنی ۵۱ تا ۵۵ سال و ۱۹ درصد نیز ۶۱ تا ۶۵ سال هستند.
- اکثریت بازنشستگان مورد مطالعه که ۳۰ درصد جمعیت تحقیق هستند دارای مدرک تحصیلی دیپلم و سپس مدرک لیسانس بیشترین سهم را با حدود ۲۴ درصد به خود اختصاص داده است اکثریت همسران بازنشستگان (۳۷ درصد) نیز دارای مدرک تحصیلی دیپلم هستند.
- نتایج وضعیت روحی و جسمی نشان می‌دهد که به ترتیب حدود ۹۱ درصد و ۷۲ درصد سالم هستند.
- حدود ۶۵ درصد بازنشستگان به همراه همسر و فرزندان خود زندگی می‌کنند و ۱۸ درصد هم همراه همسر هستند.
- ۴۳ درصد بازنشستگان در زمان خدمت مشغول خدمات میان رتبه‌ای امور اداری، دفتری و مالی بوده‌اند. همچنین شغل اکثریت همسران بازنشسته‌ها خانه داری بوده است.
- از میان ۶۹۴ پاسخگوی مورد مطالعه حدود ۶۰ درصد دارای توانایی مهارتی در زمینه فنی، هنری، اداری بوده‌اند و حدود ۴۰ درصد هم هیچگونه آشنایی با مهارت خاصی ندارند.
- از لحاظ حقوق بازنشستگی کمترین حقوق ۱۱۷ هزار تومان و بیشترین ۶۰۰ هزار تومان در میان بازنشستگان مورد مطالعه است. میانگین حقوق بازنشستگی ۱۷۰ هزار تومان در بین بازنشستگان تهرانی است.
- هزینه ماهیانه زندگی بازنشستگان تهران نشان می‌دهد حداقل هزینه ۵۰ هزار تومان و حداکثر ۱,۲۰۰ هزار تومان است. میانگین هزینه ماهیانه زندگی بازنشستگان در تهران ۳۰۴ هزار تومان است.
- از لحاظ سن بازنشستگی در زمان بازنشستگی کمترین سن در ۲۸ سالگی بوده که فرد بازنشسته شده است و بالاترین سن ۷۱ سالگی بوده است. میانگین سن بازنشستگی نیز ۵۱/۶ است. نکته قابل توجه اینکه با توجه به افزایش امید به زندگی طی دو دهه اخیر

میانگین سن بازنشستگی از ۵۸ سال در دهه ۳۰ به کمتر از ۵۲ سال در سال ۱۳۸۲ و پس از آن تنزل یافته است.

- مدت سابقه خدمت نیز نشان می‌دهد که کمترین سابقه خدمت ۶ سال و در مقابل بیشترین ۴۲ سال خدمت بوده است. میانگین مدت سابقه خدمت ۲۸/۵ سال است که به خصوص این مسأله در میان بازنشستگان سالهای پس از ۱۳۷۸ به وضوح دیده می‌شود به عبارت دیگر کاهش سنوات خدمت در میان بازنشستگان سالهای پس از ۱۳۷۸ در مقایسه با سالهای پیش کاهش می‌یابد.
- حدود ۸۰ درصد بازنشستگان تهرانی دارای منزل شخصی و در مقابل ۱۸ درصد ساکن در منازل استیجاری بوده‌اند.
- حدود ۴۲۰ نفر که ۶۰ درصد بازنشستگان را شامل می‌شود اجباراً بازنشسته شده‌اند که از آن میان ۵۶ درصد اتمام سنوات خدمت را علت عمده بازنشستگی خود اظهار نموده‌اند، ۲/۷ درصد قانون ۱۰ سال اضافه خدمت و ۰/۷ درصد هم بیماری و سن بالا را علت ذکر نموده‌اند.
- ۲۷۴ نفر از بازنشستگان که حدود ۴۰ درصد بازنشستگان مورد مطالعه است به اختیار خود و توافق دستگاه ذیربط بازنشسته شده‌اند که عمده‌ترین علل را خستگی از کار، ماده ۲ قانون استخدام و بازنشستگی کشوری،
- محیط شغلی نامناسب، مسایل خانوادگی، مشکلات اقتصادی و بیماری و درنهایت تمایل به اشتغال در شغل دیگر را برمی‌شمارند.
- درخصوص میزان تمایل به بازنشستگی حدود ۵۱ درصد اظهار نموده‌اند که در زمان بازنشستگی علاقه به بازنشسته شدن داشته‌اند و حدود ۴۹ درصد هم تمایلی نداشته‌اند عمده‌ترین علل تمایل به بازنشستگی عبارت است از خستگی از کار، تمایل به اشتغال در شغل دیگر، محیط نامناسب محل کار، اخذ پاداش بازنشستگی، بیماری و مشکلات خانوادگی و عوامل عمده عدم تمایل را هم علاقه به کار، ترس از بروز مشکلات اقتصادی، توانایی جسمی و فکری و سن پایین را از جمله عوامل ذکر نموده‌اند. البته در بین عوامل عدم تمایل به بازنشستگی بیشترین سهم را عامل مؤثر خستگی از کار و در بین عوامل عدم تمایل هم مشکلات اقتصادی سهم بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند.
- حدود ۱۷ درصد بازنشستگان در زمان خدمت در شغل دوم دیگری نیز اشتغال داشته‌اند که این رقم پس از بازنشستگی به ۱/۷ درصد رسیده است.

- پس از بازنشستگی حدود ۴۲ درصد در مشاغل مختلفی مشغول به کار شده‌اند و ۵۶ درصد هم تا زمان تحقیق بیکار بوده‌اند.
- از میان ۶۹۴ بازنشسته مورد مطالعه، ۳۹۲ نفر (۵۶ درصد) پس از بازنشستگی تا زمان تحقیق بیکار بوده‌اند و به شغلی اشتغال نداشته‌اند که در این میان ۲۵۳ نفر (۶۴ درصد) تمایل به اشتغال مجدد دارند و ۱۳۹ نفر (۳۵ درصد) نیز تمایلی به اشتغال مجدد ندارند.
- درخصوص نگرش خانواده نسبت به اشتغال مجدد بازنشسته ۳۶ درصد بازنشستگان اظهار نموده‌اند که خانواده‌شان موافق با فعالیت و اشتغال آنان هستند. تا جایکه نگرش خود بازنشسته، همسر و فرزندان پس از اشتغال نسبت به پیش از اشتغال کاملاً بهتر شده است.
- در میان ۲۹۰ نفر بازنشسته‌ای که پس از بازنشستگی مجدداً در شغل دیگری مشغول شده‌اند عمدتاً در مشاغل اداری و دفتری، تدریس، شرکت‌های خصوصی مشغول فعالیت شده‌اند. به عبارت دیگر حدود ۲۴ درصد شاغل در شرکت‌های خصوصی، ۶/۳ درصد در مشاغل دولتی و حدود ۱۱ درصد هم دارای شغل آزاد هستند.
- میزان درآمد شاغلین نشان می‌دهد که اکثریت پاسخگویان درآمدشان از شغل دوم پس از بازنشستگی بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومان است که البته اظهار نموده‌اند که این درآمد کفاف زندگی شان را نمی‌دهد.
- عمدتاً بازنشستگان شاغل به معرفی دوستان و آشنایان و مراجعه خود مشغول شده‌اند.
- در نظر خواهی از ۶۰ درصد بازنشستگان بیکار در مجموع حدود ۴۸ درصد اشتغال مجدد را دارای تأثیرات مثبت اقتصادی، تجدید روحیه و سرگرمی ابراز نموده‌اند و حدود ۴/۵ درصد معتقد به تأثیرات منفی از جمله تقلیل نیروی جسمی و فکری دانسته‌اند و حدود ۴ درصد هم نظر بینابین داشته‌اند.
- درخصوص میزان تأثیر مشکلات اقتصادی بر اشتغال مجدد حدود ۹۶ درصد این عامل را بسیار تأثیردار و جوان بودن افراد در سن بازنشستگی نیز به عقیده ۶۵ درصد مؤثر است، حفظ موقعیت در خانواده و جامعه نیز مورد توافق ۶۵ درصد است.
- در نظر خواهی از بازنشستگان حدود ۵۳/۳ درصد مخالف با استراحت محض بازنشستگان در زمان بازنشستگی هستند بطوریکه طبق نتایج گویه دیگر ۵۶/۴ درصد معتقدند که بازنشستگان پس از اشتغال می‌بایست مشغول به کار دیگری شوند. همچنین حدود ۵۰ درصد مخالف با افزایش سن بازنشستگی و ۳۵ درصد موافق با این نظر هستند و همچنین حدود ۸۱ درصد موافق با بازنشستگی اختیاری هستند.

- درخصوص توانایی‌های روحی حدود ۳۹ درصد معتقدند که در دوران بازنشستگی اعتماد به نفس انسان از بین می‌رود و در مقابل ۴۵ درصد مخالف با این نظر هستند، حدود ۴۴ درصد معتقدند که در این دوران احساس ناتوانایی و از دست دادن قوت دارند، ۵۹ درصد با دوستان خود ارتباط خوبی دارند و حدود ۶۰ درصد هم معتقدند که توجه دیگران به فرد بازنشسته در این دوران کم می‌شود که خود نکته حائز اهمیت است و توجه و محبت مضاعفی را به این قشر می‌طلبد.
- نتایج نگرش بازنشسته، همسر، فرزندان و اقوام و خویشان و دوستان به دوران بازنشستگی از نظر فرد بازنشسته نشان می‌دهد که نگرش فرد بازنشسته در مقایسه با سایرین نسبت به دوران بازنشستگی منفی‌تر است بطوریکه ۳۹ درصد احساس خوبی نسبت به این دوران دارند و حدود ۴۸ درصد احساس بدی دارند در حالیکه نگرش همسر، فرزندان و اقوام و خویشان و دوستان نوسان زیادی است.
- درخصوص تغییر رفتار خانواده نسبت به بازنشسته پس از بازنشستگی حدود ۶۲ درصد اظهار نموده‌اند که تغییری نکرده است.
- نتایج میزان ارتباط با دوستان و آشنایان نشان می‌دهد که در مجموع ۳۵ درصد بازنشستگان با دوستان و آشنایان ارتباط زیادی دارند و در مقابل ۳۷ درصد هم ارتباط کم و یا اصلاً ارتباطی ندارند و عمده‌ترین دلیل عدم ارتباط را در اولویت اول مشکلات اقتصادی و سپس کمبود وقت و تضاد فکری و فرهنگی عنوان نموده‌اند.
- پیشنهادات بازنشستگان درخصوص اشتغال مجدد از این قرار است بطوریکه حدود ۲۳ درصد پیشنهاد داده‌اند که مشکلات اقتصادی این قشر حل شود. حدود ۱۹ درصد دولت را ملزم به ایجاد مشاغل سبک و دسته جمعی برای این قشر نموده‌اند. ۱۵ درصد پیشنهاد داده‌اند که سازمان‌های ذیربط می‌بایست از تجربیات بازنشستگان استفاده نموده و نیروهای متخصص را مجدداً دعوت به کار پاره‌وقت نمایند. ۱۰ درصد تشکیل سازمان‌های غیردولتی ارائه‌دهنده خدمات تفریحی، آموزشی و رفاهی به این قشر را پیشنهاد داده‌اند. (NGO) همچنین عده‌ای بازنشستگی اختیاری، بازنشستگی زودرس بانوان را مطرح کرده‌اند. ۷ درصد نیز افزایش سن بازنشستگی را پیشنهاد داده‌اند و ۵ درصد هم مشکلات مدیریتی را پیشنهاد داده‌اند.

نتایج روابط دوگانه

- رابطه جنسیت و وضعیت اشتغال سه گانه نشان می‌دهد که اکثریت بازنشستگان شاغل مرد هستند و ۸۹ درصد هم متأهل هستند.
- اکثریت بازنشستگان شاغل و بیکار در گروه سنی ۶۰ تا ۶۵ سال قرار دارند.
- از لحاظ تحصیلی ۲۷ درصد بازنشستگان شاغل، دیپلم و حدود ۲۸ درصد هم دارای مدرک تحصیلی لیسانس هستند همچنین وضعیت تحصیلی اکثریت بازنشستگان بیکار به مانند بازنشستگان شاغل است. وضعیت تحصیلی بازنشستگانی که شغل دوم پیش از بازنشستگی را ادامه می‌دهند نیز نشان می‌دهد اکثریت دارای تحصیلات سیکل و دیپلم هستند.
- اکثریت همسران بازنشستگان شاغل و بیکار دارای مدرک تحصیلی دیپلم هستند اما تحصیلات همسران گروه سوم (شاغلین در شغل دوم پیش از بازنشستگی) در حد ابتدایی است. همچنین اکثریت همسران سه گروه خانه‌دار هستند.
- میانگین افراد تحت تکفل در گروه بازنشستگان شاغل ۲/۳ نفر، در میان بیکاران ۱/۶ درصد و در گروه سوم ۳/۴ درصد بوده است.
- میانگین هزینه زندگی در گروه شاغلین ۳۵۰ هزار تومان و در میان بیکاران ۳۰۴ هزار تومان است.
- از لحاظ وضعیت اقتصادی ۳۸ درصد شاغلین دارای وضعیت نسبتاً خوب، ۴۵ درصد متوسط و ۳۶ درصد هم بد ارزیابی کرده‌اند. ۴۳ درصد بیکاران دارای وضعیت متوسط ۴۵ درصد بد هستند در گروه سوم نیز ۳۳ درصد متوسط و ۶۷ درصد وضعیت نامطلوبی دارند.
- وضعیت مسکن در هر سه گروه شغلی نشان می‌دهد حدود ۸۴ درصد بازنشستگان شاغل دارای منزل شخصی و در میان بازنشستگان بیکار ۷۵ درصد ساکن در منزل شخصی هستند.
- بروز مشکلات اقتصادی در بین هر سه گروه آمار مشابهی را نشان می‌دهد.
- به اعتقاد هر سه گروه شغلی سن بازنشسته در زمان بازنشستگی عامل بسیار مؤثری در اشتغال مجدد وی دارد بطوریکه پس از مشکلات اقتصادی بیشترین سهم متعلق به این عامل است. حفظ موقعیت در خانواده و جامعه دو عامل تأثیرگذار پس از دو عامل قبلی هستند.

- حدود ۶۰ درصد شاغلین مخالف استراحت و عدم اشتغال بازنشستگان در زمان بازنشستگی هستند در مقابل ۲۵ درصد هم معتقدند که این دوران زمان استراحت و آرامش است. نتایج در گروه بیکاران نیز به همین منوال است.
- بطور کلی ۴۵ درصد شاغلین موافق با اشتغال مجدد هستند و ۳۳ درصد هم مخالف بوده‌اند. در گروه بیکاران ۵۲ درصد موافق و ۳۰ درصد مخالف و در گروه سوم ۶۷ درصد موافق با فعالیت مجدد هستند.
- بطور کلی در هر سه گروه بیش از ۵۵ درصد بازنشستگان موافق با افزایش سن بازنشستگی بوده‌اند.
- بیش از ۴۶ درصد بازنشستگان ابراز نموده‌اند که در این دوران احساس ناتوانی دارند در مقابل ۳۵ درصد این احساس را ندارند.
- حدود ۶۰ درصد بازنشستگان این دوران را زمان بسیار مناسبی برای گپ‌های دوستانه می‌دانند و در مقابل ۲۷ درصد هم علاقه‌ای به این مقوله ندارند و یا فرصت کافی ندارند.
- نتایج بررسی اعتماد به نفس در بین بازنشستگان نشان می‌دهد که ۳۹ درصد فاقد اعتماد به نفس و ۴۵ درصد افرادی با اعتماد به نفس هستند. همچنین ۲۴ درصد معتقدند که مورد توجه دیگران هستند و ۶۱ درصد هم معتقدند که در این دوران توجه دیگران کم شده است.
- ۵۰ درصد بازنشستگان شاغل احساس خوبی نسبت به دوران بازنشستگی دارند و ۳۶ درصد احساس ناخوشایندی دارند. در میان بازنشستگان بیکار نیز یافته‌ها نشان می‌دهد که حدود ۴۳ درصد آنها احساس خوبی دارند و در مقابل ۴۵ درصد هم احساس بدی دارند. بنابراین به نظر می‌رسد شاغل بودن که احساس امنیت و مفید فایده بودن را به دنبال دارد در احساس خوب نسبت به این دوران تأثیر دارد. همچنین در مجموع احساس همسران بازنشسته در هر سه گروه گویای آن است که ۴۲ درصد همسران احساس خوب و ۳۶ درصد هم احساس منفی دارند. همچنین ۴۵ درصد فرزندان احساس خوب و ۳۲ درصد احساس منفی نسبت به این پدیده دارند، اما بطور کلی ۴۷ درصد بازنشستگان مورد مطالعه نسبت به پدیده بازنشستگی احساس خوب و مثبت و ۳۹ درصد هم احساس منفی داشته و از این دوران ناراضی هستند.

- در رابطه با تغییر رفتار خانواده با بازنشسته پس از بازنشستگی نتایج گویای آن است که هر سه گروه اظهار کرده‌اند تغییری در رفتار خانواده ایجاد نشده است.
- بطور کلی فرزندان بازنشستگان کمک اقتصادی خاصی به آنها نمی‌کنند. در ضمن ۷۲ درصد بازنشستگان شاغل و ۶۲ درصد بازنشستگان بیکار به همراه همسر و فرزندان خود زندگی می‌کنند.
- در رابطه با تغییر رفتار همکاران سازمان ذیربط افراد بازنشسته بطور کلی در هر سه گروه حدود ۳۰ درصد معتقدند که رفتار آنها بهتر شده، ۳۴ درصد بدون تغییر و ۳۲ درصد هم رفتار آنها را بدتر ارزیابی نموده‌اند.

نتایج تمایل به اشتغال

- نتایج نشان می‌دهد مردان در مقایسه با زنان تمایل بیشتری نسبت به اشتغال مجدد دارند.
- همچنین متأهلین تمایل بیشتری نسبت به گروه‌های دیگر دارند.
- به لحاظ سنی نیز بازنشستگان گروه ۴۵ تا ۵۰ سال در وهله اول تمایل بیشتر دارند و سپس گروه سنی ۵۱ تا ۵۵ سال در اولویت بعدی هستند.
- آشنایی با مهارت خاص در تمایل اشتغال فرد مؤثر است. یا به عبارت دیگر بیشتر بازنشستگان بر این باورند که در صورت داشتن مهارت خاصی آسانتر مشغول به کار می‌شوند.
- شغل همسر بازنشسته تأثیری در تمایل افراد به اشتغال نداشته است. همچنین تحصیلات همسر هم مؤثر نیست.
- رابطه تمایل به اشتغال و وضعیت جسمی نشان می‌دهد که وضعیت جسمی در این مسأله مؤثر است. همچنین وضعیت روحی نیز مؤثر است.
- نوع نگرش فرد و همسر و فرزندان به دوران بازنشستگی نیز در تمایل بازنشسته مؤثر است.
- رفتار خانواده پس از بازنشستگی نیز کاملاً مؤثر است. بازنشستگانی که به همراه همسر و فرزندان زندگی می‌کنند تمایل بیشتری دارند.
- تمایل به اشتغال نیز در بین افرادی که وضعیت اقتصادی متوسط و پایین بیش از سایرین است. همچنین میزان حقوق بازنشستگی هم مؤثر است.
- میانگین حقوق بازنشستگی بطور کاملاً معناداری در این قضیه مؤثر است. همچنین مکفی نبودن حقوق بازنشستگی هم مؤثر است.
- علت بازنشستگی در تمایل اشتغال مؤثر است بطوریکه تمایل در بین افرادی که اجباراً بازنشسته شده‌اند بیشتر است.
- سن زمان بازنشستگی نیز بسیار مؤثر است چرا که افرادی که در فاصله سنی ۵۱ تا ۶۰ سالگی هستند تمایل شان بیشتر است.
- با افزایش تعداد افراد تحت تکفل تمایل هم بیشتر می‌شود.
- اکثریت بازنشستگان با سابقه ۲۶ تا ۳۰ سال بازنشسته شده‌اند. و رابطه وضعیت جسمی و سابقه خدمت هم نشان می‌دهد با افزایش سابقه خدمت، وضعیت جسمی سالمتر هستند.

پیشهادات:

- ۱- از آنجا که ۷۷ درصد بازنشستگان تهرانی دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم هستند لزوم ایجاد مراکز برای بحث تبادل و انتقال تجارب این قشر ضروری به نظر می‌رسد و نتایج آن برای بازنشسته احساس مفید بودن و برای جامعه، استفاده از تجارب آنان است.
- ۲- نکته قابل توجه اینکه با توجه به افزایش امید به زندگی طی دو دهه اخیر میانگین سن بازنشستگی از ۵۸ سال در دهه ۳۰ به کمتر از ۵۲ سال در سال ۱۳۸۲ و پس از آن تنزل یافته است که برنامه‌های لغو بازنشستگی زودرس در صدر تصمیم‌گیری سازمان باید قرار گیرد.
- ۳- حدود ۴۹ درصد بازنشستگان در زمان بازنشستگی تمایلی به بازنشسته شدن نداشته‌اند عمده‌ترین عوامل عدم تمایل به بازنشستگی را هم علاقه به کار، ترس از بروز مشکلات اقتصادی توانایی جسمی و فکری و سن پایین ذکر نموده‌اند که در بین عوامل عدم تمایل، مشکلات اقتصادی سهم بیشتری را به خود اختصاص داده است اما علاقه به کار و توانایی‌های جسمی و فکری و سن بازنشستگی هم بسیار مؤثر است بنابراین افزایش سن بازنشستگی بعنوان مناسب‌ترین راهکار پیشنهاد می‌شود.
- ۴- پس از بازنشستگی حدود ۴۲ درصد در مشاغل مختلفی مشغول به کار شده‌اند که نشان می‌دهد جمعیت زیادی از بازنشستگان پس از اشتغال شاغل شده‌اند و ۵۶ درصدی که شاغل نشده‌اند اکثریت قابل توجهی تمایل به اشتغال مجدد دارند که در صورت فراهم شدن امکانات شغلی حتماً شاغل خواهند شد که با توجه به آمار این جمعیت شاغل توجه به مشکلات این قشر و برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری صحیح به دور از شتابزدگی از اقدامات ضروری است.
- ۵- به لحاظ سنی نیز بازنشستگان گروه ۵۱ تا ۵۵ سال در وهله اول تمایل بیشتر به اشتغال دارند بنابراین سن بازنشستگی در اشتغال مجدد افراد بسیار مؤثر است. که سن بازنشستگی می‌بایست مورد بازنگرگی تصمیم گیران قرار گیرد.
- ۶- نتایج نگرش بازنشسته، همسر، فرزندان و اقوام و خویشان و دوستان به دوران بازنشستگی از نظر فرد بازنشسته نشان می‌دهد که حدود ۵۰ درصد افراد بازنشسته نسبت به دوران بازنشستگی احساس منفی دارند البته به نظر می‌رسد این امر ناشی از یک نوع افسردگی است که در اثر از دست دادن شغل ایجاد شده است مضاعف بر اینکه مشکلات اقتصادی، نداشتن سرگرمی خاصی و احساس بی‌کفایتی بر این مقوله نیز مؤثر است که ایجاد سازمان‌های غیردولتی در جهت سازماندهی بازنشستگان که با توجه به جوان بودن جمعیت کشور و رسیدن این جمعیت به سن بازنشستگی لزوم توجه و ایجاد این مراکز که همراه با آموزش‌های مراقبت جسمی و روحی دوران بازنشستگی و سایر فعالیت‌های فرهنگی همراه باشد، ضروری است.

۷- به اعتقاد هر سه گروه شغلی سن بازنشسته در زمان بازنشستگی عامل بسیار مؤثری در اشتغال مجدد دارد بطور کلی در هر سه گروه بیش از ۵۵ درصد بازنشستگان موافق با افزایش سن بازنشستگی بوده‌اند. تصمیم‌گیری درخصوص افزایش سن بازنشستگی از جمله راهبردها در جلوگیری از این مسئله است.

۸- مدت اشتغال و افزایش سن بازنشستگی با توجه به افزایش امید به زندگی، بیشتر از بازنشستگی زود هنگام در طول عمر افراد مؤثر است بطوریکه افراد بین سنین ۵۰ تا ۵۵ سالگی بسیار کمتر از افرادی که در سنین ۶۰ یا ۶۵ سالگی بازنشسته شده‌اند عمر می‌کنند.

۹- نتایج نگرش بازنشستگان شاغل و بیکار به تفکیک نشان می‌دهد، ۵۰ درصد بازنشستگان شاغل احساس خوبی نسبت به دوران بازنشستگی دارند و ۳۶ درصد احساس ناخوشایندی دارند. در میان بازنشستگان بیکار نیز یافته‌ها نشان می‌دهد که حدود ۴۳ درصد آنها احساس خوبی دارند و در مقابل ۴۵ درصد هم احساس بدی دارند. بنابراین به نظر می‌رسد شاغل بودن که احساس امنیت و مفید فایده بودن را به دنبال دارد در احساس خوب نسبت به این دوران تأثیر دارد همچنانکه تحقیقات اخیر در سایر کشورها نشان می‌دهد میل به زندگی در میان سالمندانی که هنوز به کاری مشغولند بیش از سایرین است بحث بالارفتن سن امید به زندگی و بالا رفتن تعداد جمعیت پیر، امروزه یکی از چالش‌های نظام‌های تأمین اجتماعی در سراسر دنیا است. این چالش در فرانسه موجب تغییر دولت می‌شود، در آلمان تظاهرات گسترده‌ای را به دنبال دارد، در بلژیک تحولات بسیاری را رقم می‌زند. طبعاً در ایران نیز این موضوع به رسمیت شناخته شده و سعی می‌شود تدابیری در این چارچوب اتخاذ شود که از جمله آنها بالارفتن سن بازنشستگی است یکی از مسائلی که در حوزه سالمندان هم جنبه اقتصادی دارد و هم جنبه اجتماعی و گاهی جنبه‌های اجتماعی آن مهمتر است بیکاری سالمندان است. یکی از کارکردهای شغل، درآمد است درحالی که شغل دهها کارکرد دیگر از جمله منزلت اجتماعی، به کارگرفته شدن جسم و خستگی، احساس مفید بودن، کاهش استرس ... دارد. زود خانه‌نشینی شدن افراد در حقیقت از نظر سلامتی مضر است. فردی که در سن ۵۰ سالگی بازنشسته می‌شود زودتر با مشکلات سالمندی مواجه می‌شود. این موضوع در پیش‌نویس لایحه خدمات کشوری لحاظ شده است تا سن بازنشستگی از ۶۰ سال به ۶۵ سال تغییر کند. در دولت قبلی آلمان آقای کلن پیشنهاد کرده بود که افراد حتی بعد از ۶۵ سالگی تا ۷۰ سالگی کار نیمه وقت داشته باشند و تا ۷۰ سالگی شخص از شغلش جدا نشود بلکه ساعات کارش کمتر شود. مثلاً دو یا سه روز در هفته کار کند. این مسأله از یک سو باعث می‌شود فرد از خانه بیرون بیاید، احساس مفید بودن بکند و در جمع خانواده با دید فرد از کار افتاده به او نگاه نشود، از سوی دیگر از لحاظ ثبات مالی صندوق‌های بازنشستگی، به نفع صندوق‌هاست که این افراد از صندوق‌های اشتغال حقوق دریافت کنند نه از صندوق‌های بازنشستگی. با توجه به

اینکه حقوق بازنشستگی، حقوق مکفی نیست و خود فرد هم در ۵۰ سالگی انرژی دارد بلافاصله به دنبال شغل دیگری می‌رود نمی‌توانید کسی را پیدا کنید که در ۵۰ سالگی بازنشسته شده و هیچ شغلی نداشته باشد. ضمن اینکه در بازار کار هم علاقه زیادی به کار دادن به افراد بازنشسته وجود دارد چون هم نیازی به پرداخت حق بیمه ندارند و هم تجربه بیشتری دارند. وجود این افراد در بازار رقابتی کار به ضرر جوانان تمام می‌شود. در واقع ما، هر بازنشستگی زودرس را به زیان اشتغال جوانان تلقی می‌کنیم. در حالی که اگر فرد هفته‌ای دو یا سه روز و بصورت پاره‌وقت سرکار باشد و بقیه روزها را استراحت کند، هم به شغل دیگری روی نمی‌آورد و هم فرصت شغلی دیگری آزاد می‌شود. در این زمینه یکی از راهبردها، تأمین مشاغل پاره‌وقت برای بازنشستگان جهت تأمین اقتصادی زندگی این قشر و تأمین آرامش روحی و حفظ جایگاه بازنشسته به نظر می‌رسد تا حدودی بتواند راهگشای مسائل این قشر باشد.

- ۱۰- برنامه آموزشی برای تقویت و تحکیم ارزشها در جهت تجلیل از بازنشستگان و سالمندان
- ۱۱- برقراری اجتماعات بازنشستگان از جمله مسابقات و برنامه‌های هنری، ورزشی و اجتماعی
- ۱۲- ایجاد کمیته‌های رفاه برای سالمندان و بازنشستگان
- ۱۳- بررسی مسایل و مشکلات اجتماعی خاص بازنشستگان و سالمندان و گنجاندن آن در تحقیقها و بررسیهای اجتماعی
- ۱۴- تعیین اولویت بندی مسایل بازنشستگان و سالمندان از نظر تأمین رفاه و سلامتی
- ۱۵- مطالعه و بررسی قوانین و مقررات جاری در مورد بازنشستگی و ارائه راه‌حلهایی اجرایی در جهت حمایت بیشتر از آنان
- ۱۶- گنجاندن درس اختصاصی بیماری‌های سالمندان برای دانشجویان رشته‌های پزشکی در جهت آشنایی با مسائل خاص آنان
- ۱۷- لازم است صندوقهای بازنشستگی علاوه بر حفظ قدرت خرید بازنشسته، مقدار حقیقی آنرا افزایش دهند.
- ۱۸- تأسیس مؤسسات خصوصی بازنشستگی به‌عنوان مکمل سازمان‌های دولتی مورد مطالعه قرار گیرد.
- ۱۹- افزایش حداقل حقوق بازنشستگی متناسب با سطح تورم صورت پذیرد. چرا که میانگین حقوق بازنشستگان در تهران ۱۶۸ هزار تومان است درحالی‌که میانگین هزینه بازنشستگان تهرانی ۳۱۶ هزار تومان است که تقریباً فاصله قابل توجهی است.
- ۲۰- درصدی از افزایش مستمریها در صندوقی ذخیره و برای هزینه‌های خاصی از جمله تحویل لوازم‌التحریر به دانش‌آموزان فرزند مستمری‌بگیران، وام ثبت نام دانشجویی، وام کارگشایی، کمکهای جنسی، استفاده از مراکز تفریحی سازمان هزینه شود.

۲۱- در صورت عدم تأمین نیازمندی‌های بازنشستگان من جمله حقوق بازنشستگی متناسب با تورم جامعه، آنان ناگزیر خواهند شد تحت شرایط سخت مجدداً به کسب و کار پرداخته، کسری درآمدی خود را جبران نمایند، در صورت عدم توانایی صندوقهای بازنشستگی در تأمین مالی آنان، نمی‌توان مستمری آنان را بدلیل اشتغال مجدد قطع نمود.

منابع و مآخذ

- ۱- روشن روان، فریدون، "استراتژی نیروی انسانی ماهر، بررسی تأثیر سیاست‌های پولی و مالی دولت بر سیاست‌گذاری‌های سازمان تأمین اجتماعی پس از انقلاب اسلامی"، مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، تهران، ۱۳۷۵
- ۲- طالقانی، نوروز، "تأمین اجتماعی - راههای آموزش کارگران"، زحل چاپ، تهران، ۱۳۷۳
- ۳- شریه ثمر، سازمان بازنشستگی کشوری، شماره ۹۲، نیمه دوم اسفند ماه ۱۳۸۱
- ۴- نشریه ثمر، سازمان بازنشستگی کشوری، شماره ۹۱، نیمه اول اسفند ماه ۱۳۸۱
- ۵- نشریه ثمر، سازمان بازنشستگی کشوری، شماره ۵۴، نیمه اول شهریور ماه ۱۳۸۰
- ۶- نشریه ثمر، سازمان بازنشستگی کشوری، شماره ۱۰۵، نیمه دوم مهر ماه ۱۳۸۲
- ۷- نشریه ثمر، سازمان بازنشستگی کشوری، شماره ۸۹، نیمه اول بهمن ماه ۱۳۸۱
- ۸- نشریه ثمر، سازمان بازنشستگی کشوری، شماره ۹۰، نیمه دوم بهمن ماه ۱۳۸۱
- ۹- گیدنز، آنتونی، ترجمه منوچهر صبوری، جامعه شناسی، ۱۳۷۴، انتشارات امیر کبیر
- ۱۰- اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان تأمین اجتماعی، اولین گزارش از مجموعه گزارشات سالمندی، ترجمه زهره کلهر، ۱۳۷۵
- ۱۱- فقیه عبداللهی، حسن، "مقاله بازنشستگی - دانشنامه جهان اسلام، جزوه سوم"، تهران، ۱۳۷۲
- ۱۲- سازمان بین‌المللی، کارگران مسن، بازنشستگی و اشتغال آنها
- ۱۳- گزارش شماره ۴، دفتر تحقیقات و مطالعات تأمین اجتماعی، بی تا، ۱۳۷۵
- ۱۴- کتابی، احمد، "آثار تورم و راههای مقابله با آن"، تهران ۱۳۶۵